

**JAARVERSLAG
2017/2018
van
S.C. HEERENVEEN HOLDING B.V.
te HEERENVEEN**

Hoofdsponsor

GroenLeven
zonne-energie

Business Partners

Partners

Beloften

Inhoud

1. Bericht van de raad van commissarissen en bestuursverslag	4
2. Jaarrekening	11
2.1 Geconsolideerde balans per 30 juni 2018, na resultaatbestemming	12
2.2 Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2017/2018	14
2.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2017/2018	15
2.4 Algemene toelichting	17
2.5 Toelichting op de geconsolideerde balans	24
2.6 Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening	30
2.7 Vennootschappelijke balans per 30 juni 2018, na resultaatbestemming	32
2.8 Vennootschappelijke winst-en-verliesrekening over 2017/2018	34
2.9 Toelichting op de vennootschappelijke balans	35
2.10 Toelichting op de vennootschappelijke winst-en-verliesrekening	37
2.11 Voorstel resultaatbestemming	37
2.12 Gebeurtenissen na balansdatum	38
3. Overige gegevens	39
3.1 Statutaire bepalingen omtrent boekjaar en jaarrekening; winst en uitkeringen	40
3.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	42

1. Bericht van de raad van commissarissen en bestuursverslag

Bericht van de raad van commissarissen

De Raad van Commissarissen (RvC) houdt toezicht op het beleid van de directie en staat de directie (desgevraagd) bij met advies. De RvC handelt met inachtneming van de statuten.

De samenstelling van de RvC gedurende het boekjaar 2017/2018 was als volgt:

- Jorrit Jorritsma, voorzitter;
- Gerard Kremer;
- Hans Westerhof.

Overlegstructuur

De RvC heeft afgelopen boekjaar tien maal formeel overleg gevoerd met de directie.

Daarnaast heeft zeer regelmatig informeel overleg plaatsgevonden, zowel onderling als wel samen met de directie.

Tijdens de vergaderingen bespreekt de RvC de algemene gang van zaken en wordt gezien in hoeverre de onderneming erin slaagt om de sportieve-, financiële- en andere doelstellingen te realiseren aan de hand van de door de directie aangeleverde informatie.

Ter voorbereiding van het RvC-overleg met de directie, wordt er door de RvC-leden intern (voor)overleg gevoerd. Tijdens elk intern overleg wordt er door de RvC-leden, ten aanzien van bepaalde deelgebieden, aan zelfevaluatie gedaan en worden er terugkoppelingen aan elkaar gegeven over bezochte bijeenkomsten.

De RvC heeft dit boekjaar twee keer een voortgangsgesprek gevoerd met de directie. Minimaal twee maal per jaar heeft de RvC overleg met de ondernemingsraad van sc Heerenveen.

De voorzitter woont daarnaast met regelmaat een vergadering bij van het Stichtingsbestuur. En is er maandelijks bilateraal overleg tussen de voorzitter van het Stichtingsbestuur, de voorzitter van de RvC en de directie van sc Heerenveen.

De RvC-leden worden op een correcte manier voorzien van informatie om haar taak goed te kunnen uitoefenen. Ieder kwartaal worden de resultaten en ontwikkelingen gedeeld en ieder maand wordt er een liquiditeitsoverzicht verstrekt. Zowel op sportief als ook op commercieel en financieel vlak wordt, indien nodig, extra informatie verstrekt door het verantwoordelijke lid van het management team tijdens een RvC-overleg. Dit zorgt voor transparantie.

Boekjaar 2017/2018

Het boekjaar is afgesloten met een positief resultaat van ruim € 6,1 mln. Hiermee komt het eigen vermogen per 30 juni 2018 uit op € 26 mln en bedraagt het werkkapitaal per 30 juni 2018 € 3,5 mln. Achteraf gezien mooie cijfers, maar voor de toekomst is er terechte reden voor zorg.

De netto winst over afgelopen boekjaar is volledig terug te voeren op de behaalde transferresultaten. Dit is ook onderdeel van beleid van sc Heerenveen. Het behalen van winsten uit transfers, bij voorkeur op eigen opgeleide spelers, is onontbeerlijk voor een club als sc Heerenveen en daarom is dit een belangrijk onderdeel van het beleid.

De behaalde winsten op transfers worden deels aangewend om het negatieve bedrijfsresultaat voor vergoedingssommen te dekken en deels aangewend voor het versterken van de spelersgroep.

Behoudens de transfer van Henk Veerman hebben zich geen transfers voorgedaan in de laatste transferwindow; de periode dat spelers naar andere clubs overgeschreven kunnen worden al dan niet tegen betaling van een transfervergoeding.

Door het ontbreken van andere transfers (Denzel Dumfries zijn transfer is volledig in boekjaar 2017/2018 verantwoord) zal sc Heerenveen het (huidige) boekjaar 2018/2019 met een verlies afsluiten omdat de kosten en opbrengsten nog niet in evenwicht zijn en hierin zit ook onze zorg omdat dit nog enige tijd zal duren, gezien de interne en externe ontwikkelingen.

Alle activiteiten binnen sc Heerenveen zijn erop gericht om bovengenoemd evenwicht te realiseren. Er is nog wel enige tijd maar de steun van een ieder; directie, spelers, staf, medewerkers en vrijwilligers, maar ook de medewerking van alle particuliere en zakelijke supporters, is nodig, zowel in woord als in (financiële) daad.

Daarom is er behoefte aan bestuurlijke rust en ondersteuning van elke stakeholder, zodat, met het beleidsplan in de hand, gewerkt kan worden aan een (financieel) gezond en optimaal presterend sc Heerenveen.

sc Heerenveen wordt echter ook geconfronteerd met een veranderende wereld en we maken ons zorgen omtrent de positie van het Nederlandse voetbal, zowel op financieel- als op technisch vlak.

Ook de daling van het gemiddeld aantal stadionbezoekers in Nederland, met lege plekken in de stadions als gevolg, is een grote punt van zorg.

sc Heerenveen wordt eveneens geconfronteerd met een dalend aantal bezoekers; zo is de gemiddelde bezetting het afgelopen seizoen teruggelopen naar 73%. Vijf jaar geleden lag de gemiddelde bezetting nog op 87%.

Natuurlijk moet een ieder binnen sc Heerenveen het optimale uit de samenwerking halen en is het voetbalspel en de resultaten hieruit leidend, maar de wereld om ons heen heeft wel degelijk invloed op de dagelijkse gang van zaken en op bovengenoemde samenwerking. En de invloed hiervan op sc Heerenveen is moeilijk te duiden.

Organisatie

Zoals wij reeds vorig jaar aangaven staat het creëren van een optimaal topsportklimaat hoog op de agenda, dit zal de komende jaren niet anders zijn. Dát kan ook niet anders bij een professioneel sportbedrijf. Belangrijkste aandachtspunt is en blijft Sportpark Skoatterwâld, het trainingscomplex en onze trainingsvelden daar ter plaatse. Het naar een hoger niveau brengen van de gehele organisatie binnen alle facetten van de club is hieraan sterk gerelateerd, daarom zijn er ook investeringen nodig in het Abe Lenstra Stadion om ook hier een optimale topsportklimaat te kunnen creëren. Daartoe is afgelopen zomer de hoofdentree van het Abe Lenstra Stadion aangepakt alsmede de Feanstore. Naast het Sportpark Skoatterwâld zal komende jaren ook de kantoor situatie aangepakt worden. Geen gouden bureaus maar wel een omgeving waarin het optimale uit de interne organisatie kan worden gehaald. Ook zal er veel meer aandacht zijn voor deze interne organisatie. Hier is het afgelopen decennium wel enige achterstand in opgebouwd. Na afloop van het voetbalseizoen 2017/2018 is door de directie, samen met technisch manager Gerry Hamstra, uitgebreid stilgestaan bij dit seizoen en is er tevens uitgebreid geëvalueerd met de leden van de RvC.

Jaarrekening 2017/2018

De RvC biedt hierbij de aandeelhouder de jaarrekening en het verslag van de directie van S.C. Heerenveen Holding B.V. over het boekjaar 1 juli 2017 tot en met 30 juni 2018 aan, zoals deze is opgesteld door de directie.

De jaarrekening is door MTH Accountants & Adviseurs B.V. gecontroleerd en van een goedkeurende verklaring voorzien. Deze verklaring is opgenomen in paragraaf 3.2 onder de overige gegevens.

Wij adviseren de aandeelhouder deze jaarrekening vast te stellen. Tevens vragen wij de aandeelhouder decharge te verlenen aan de directie voor het gevoerde beleid en aan de commissarissen voor het door hen gehouden toezicht gedurende het boekjaar.

De RvC bedankt en spreekt haar waardering uit over de inzet van de directie, medewerkers, vrijwilligers, supporters, sponsors en overige stakeholders.

1 oktober 2018

Jorrit Jorritsma (Voorzitter), Gerard Kremer en Hans Westerhof

Bestuursverslag

Het seizoen 2017/2018 was voor sc Heerenveen sportief gezien beter dan 2016/2017. sc Heerenveen bleef de eerste zes speelronden op rij ongeslagen en incasseerde pas in oktober, thuis tegen Ajax, de eerste nederlaag van het seizoen. De maand oktober bleek direct erg zwaar, alle directe concurrenten in de strijd om de play-off plaatsen bleken te sterk voor sc Heerenveen. Daarna werden de sportieve resultaten weer beter en ging het team als achtste de winterstop in.

Het team speelde in de eerste seizoenshelft naar verwachting en trok die lijn in de tweede seizoenshelft redelijk constant door. Dit resulteerde in een achtste positie als eindresultaat, een verbetering van één plaats ten opzichte van het seizoen 2016/2017. Door deze klassering kon sc Heerenveen zich, net als voorgaand seizoen, opmaken voor de play-off om Europees voetbal. In een spannend tweeluik bleek FC Utrecht uiteindelijk sterker.

De eindklassering (achtste plaats) afgelopen seizoen leidt tot een toename van de tv-gelden voor seizoen 2018/2019. Nadat deze voor seizoen 2017/2018 was gedaald met bijna € 1,2mio als gevolg van de negende plaats in seizoen 2016/2017.

sc Heerenveen passeerde afgelopen seizoen FC Groningen op de tv-geldenranglijst en ook de degradatie van FC Twente speelde een rol.

Het gemiddeld aantal toeschouwers daalde opnieuw en zakte onder de 20.000 afgelopen seizoen. sc Heerenveen staat nog wel altijd op plaats 5 in de Eredivisie qua gemiddeld aantal toeschouwers. De uitdagingen om het stadion weer voller te krijgen blijven echter onverminderd groot.

Vanuit het technisch beleid was opnieuw overeenstemming bereikt met de RvC om het salarishuis voor de selectie op het niveau te houden van 2016/2017, ondanks dalende media inkomsten. Dit wederom met het doel om de kwaliteit van de selectie niet uit te hollen en om waarde te creëren op het veld. Het samenhouden van de selectie bleek de opmaat naar een van de meest succesvolle transferperiodes in de historie van de club. De keerzijde van de medaille was dat de afhankelijkheid van transfers in het businessmodel van de club daarmee eerder is versterkt dan verzwakt.

Sportieve resultaten Eredivisie

	2017/2018	2016/2017	2015/2016	2014/2015	2013/2014
eindstand	8e	9e	12e	7e	5e

Gemiddeld aantal toeschouwers

	2017/2018	2016/2017	2015/2016	2014/2015	2013/2014
bezoekers	19.100	20.100	20.900	21.700	22.700

Financiële resultaten

sc Heerenveen kende in het afgelopen seizoen een daling van de geconsolideerde omzet, die hoofdzakelijk is toe te schrijven aan een daling van de mediagelden en een daling van de wedstrijdbaten alsmede een lichte daling van de commerciële omzet. De daling van de mediagelden verklaart zich uit het feit dat sc Heerenveen twee plekken daalde op de (gewogen) ranking van de afgelopen 10 jaar.

Na schrale transferzomers in de voorbije jaren, is voor het boekjaar 2017/2018 een boekresultaat op vergoedingssommen van meer dan € 17 miljoen gerealiseerd. De transfers van o.a. Jeremiah St. Juste, Sam Larsson, Dennis Johnson, Joost van Aken en Denzel Dumfries zorgden voor dit positieve boekresultaat.

Voor het seizoen 2018/2019 is nog geen grote transfer gerealiseerd. Door de hoogte van de ontvangen bedragen, hebben we kunnen herinvesteren in blijvende waarde van de eerste selectie alsmede en extra investering in de jeugdopleiding van € 250.000,-.

Ondanks vertrekkende spelers zijn we overtuigd van de kwaliteiten van de (aangetrokken) spelers, zodat we kunnen stellen nog steeds kwaliteit en waarde op het veld te hebben staan.

Door de positieve transferopbrengsten steeg het eigen vermogen met ruim € 6.000.000,- en bleef de solvabiliteit boven de 70%, waarbij de kortlopende vorderingen en liquide middelen de kortlopende schulden ver overstijgen. sc Heerenveen beschikt hierdoor over een gezonde financiële positie en is door de KNVB wederom in categorie 3 ingedeeld. In de nieuwe categorisering van de KNVB krijgt sc Heerenveen naar verwachting 31 van de 40 punten, waarbij de kritische grens op 15 punten ligt.

We moeten echter strenger waken voor stijgende kosten omdat we anders nog steeds te veel afhankelijk zijn van transferinkomsten, alhoewel het aantrekken, opleiden en vermarkten van spelers tot één van de primaire doelstellingen behoort van sc Heerenveen. Het aanjagen van de commerciële omzet, het minimaal vasthouden van mediagelden en de beperking van een aantal kosten dient de leidraad te zijn voor 2018/2019 en daarna.

Bestuur en organisatie

De directie bestond ook afgelopen seizoen uit één persoon: Luuc Eisenga. Samen met het managementteam van drie personen (Danny Steenstra, Gerry Hamstra, Henk Bloemers (tot 1 januari 2018) en Joost Weijters (na 1 januari 2018) worden de dagelijkse lijnen uitgezet en bewaakt.

Elke week wordt er vergaderd en van elke vergadering worden notulen opgesteld.

De Raad van Commissarissen (RvC) bestaat uit Jorrit Jorritsma, Gerard Kremer en Hans Westerhof. Ook zij vergaderen regelmatig en ook hiervan worden notulen opgesteld. Bovendien zijn er periodieke overleggen tussen RvC en de directie, alsmede tussen de RvC

en de ondernemingsraad. Bovendien schuiven de directie en de voorzitter van de RvC regelmatig aan bij de vergaderingen van het Stichtingsbestuur. Daarnaast hebben de voorzitter van het Stichtingsbestuur, de voorzitter van de RvC en de directie periodiek overleg om iedereen aangesloten en geïnformeerd te houden.

Beheersingsmaatregelen

De administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) van sc Heerenveen en de hierin opgenomen set aan interne controlemaatregelen is blijvend onder de aandacht van directie en het management. Juist in een sportomgeving als de onze waarbij emotie vaak de bedrijfsvoering raakt, maar niet beïnvloed, is een gedegen set aan beheersingsmaatregelen van groot belang. Hierbij is automatisering een belangrijk hulpmiddel. Daarom is afgelopen boekjaar de ERP software van AFAS geïmplementeerd. Met ingang van boekjaar 2017/2018 is AFAS operationeel, maar de komende jaren zal nog wel moeten worden gewerkt aan de verdere verbetering van de inrichting van de software en verdere verbetering van de geautomatiseerde processen en workflows.

Met ingang van 1 september 2018 is een HR-adviseur aangesteld. Haar eerste opdracht is om de inrichting van het functiehuis en de hierin opgenomen functie- en taakbeschrijvingen tegen het licht te houden en daar waar nodig aan te passen aan de huidige tijd. Het oude functiehuis stamt nog uit 2008. Daarnaast is een continue bewaking van het personeelsbeleid voor een organisatie als sc Heerenveen onontbeerlijk, daar 'menselijke kapitaal' een erg belangrijk element, zo niet het belangrijkste element is van de bedrijfsvoering van sc Heerenveen. Zowel de professionals als uitdrukkelijk ook de vele vrijwilligers die dagelijks hun inzet tonen voor sc Heerenveen.

De stringente eisen en de realistische doelstellingen die sc Heerenveen stelt, moeten onder een minimaal risico worden gerealiseerd. Risico's die dus worden beheerst door het systeem van de AO/IB van sc Heerenveen. De interne systemen voor deze risicobeheersing beogen een zodanige mate van zekerheid te verschaffen dat de risico's voor de club afdoende worden onderkend en worden beheerst.

sc Heerenveen zal geen onverantwoorde risico's nemen ten einde een bepaalde sportieve en/of financiële doelstelling te halen.

In paragraaf 2.4.5 wordt verder ingegaan op het financieel risicobeheer.

Verwachtingen 2018/2019

Door een teruglopende omzet zal er meer druk op de verschillende afdelingen komen om aan de ene kant meer opbrengsten te genereren (commerciële omzet, transferopbrengsten) en aan de andere kant zal er een strenge herijking van een aantal kosten moeten plaats vinden. De effectiviteit van de kosten zal grondig moeten worden beoordeeld, kosten mogen alleen worden gemaakt als deze óf de kwaliteit van het voetbal en de bedrijfsomzet vergroten, óf de beheersing van de organisatie verbeteren, waardoor kosten ook efficiënter zullen worden. Bovendien zal de bewaking van het salarishuis van de eerste selectie prioriteit

moeten hebben, alsmede het inzetten van alle mogelijke middelen om de kwaliteit binnen de selectie te waarborgen en te vergroten.

Ten einde de hoogte van de mediagelden te verzekeren, zal sc Heerenveen in ieder geval boven directe concurrent FC Groningen moeten eindigen.

De commerciële opbrengsten moeten stijgen. De eerste tekenen zijn positief. Met een nieuwe commercieel directeur en twee nieuwe accountmanagers moet de markt bewerkt worden.

De leidraad die wij volgen, de komende jaren, is het beleidsplan 2017/2018 – 2020/2021 genaamd 'De klub is fan us' dat door het Stichtingsbestuur en de RvC is goedgekeurd. Een beleidsplan dat ervan uit gaat dat sc Heerenveen baas in eigen huis blijft.

Een publiekssamenvatting is via de site van sc Heerenveen aan een ieder beschikbaar gesteld.

Er is in 2017/2018 geïnvesteerd in de verbouw van de hoofdentree en de Feanstore. Zoals meerdere investeringen die dringend noodzakelijk zijn, wordt gewerkt via een prioriteitenlijst. Door een grondige herziening van een aantal kosten, zullen investeringen voorzichtig begroot worden en gewogen worden.

De juiste werkomstandigheden is evenzo belangrijk, zo niet belangrijker voor de trainingsaccommodatie van sc Heerenveen, het complex Skoatterwald.

Nu steeds meer clubs werken aan nieuwe trainingscomplexen; FC Groningen, Feyenoord, of onlangs hebben geopend; AZ, Vitesse, werkt sc Heerenveen ook, in samenwerking met de gemeente ideeën uit.

Heerenveen, 1 oktober 2018

Luuc Eisenga
(Algemeen directeur)

S.C. Heerenveen Holding B.V.
Abe Lenstra Boulevard 19
8448 JA Heerenveen

2. JAARREKENING

2.1 Geconsolideerde balans per 30 juni 2018, na resultaatbestemming

		30-06-2018		30-06-2017	
<i>Vaste activa</i>	Ref.	€	€	€	€
Immateriële vaste activa	I		4.925.696		2.954.323
Materiële vaste activa	II				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen		154.183		164.523	
Machines en installaties		443.814		431.771	
Andere vaste bedrijfsmiddelen		<u>1.167.418</u>		<u>836.706</u>	
			1.765.415		1.433.000
Financiële vaste activa	III				
Actieve latentie VpB		0		219.042	
Andere deelnemingen		9.113.152		9.005.031	
Overige vorderingen		<u>8.540.035</u>		<u>673.306</u>	
			17.653.187		9.897.379
<i>Vlottende activa</i>					
Voorraden			350.609		369.131
Vorderingen	IV				
Verbonden partijen		985		65	
Handelsdebiteuren		6.477.831		1.594.705	
Overige vorderingen		<u>1.264.490</u>		<u>1.523.011</u>	
			7.743.306		3.117.781
Liquide middelen			4.524.479		8.362.004
Balanstotaal			36.962.692		26.133.618

		30-06-2018		30-06-2017	
	Ref.	€	€	€	€
Eigen vermogen	V				
Groepsvermogen			26.061.149		19.960.845
Voorzieningen	VI				
Passieve latentie VpB			785.599		575.166
Langlopende schulden	VII				
Handelscrediteuren		673.551		137.131	
Overige schulden		332.992		0	
Vooruitontvangen bedragen		3.000		42.000	
			1.009.543		179.131
Kortlopende schulden	VIII				
Verbonden partijen		353.561		117.271	
Handelcrediteuren		2.078.725		1.274.235	
Overige kortlopende schulden		6.674.115		4.026.970	
			9.106.401		5.418.476
Balanstotaal			36.962.692		26.133.618

2.2 Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2017/2018

		2017/2018	2016/2017
	Ref.	€	€
Netto-omzet	IX	16.340.672	18.263.450
Kostprijs		795.435	900.049
Personeelskosten	X	11.399.569	11.162.936
Afschrijvingen op materiële vaste activa		478.760	395.543
Overige bedrijfskosten		9.463.382	9.783.906
Som der bedrijfslasten		22.137.146	22.242.434
Bedrijfsresultaat voor resultaat vergoedingssommen		-5.796.474	-3.978.984
Afschrijvingen en afwaarderingen vergoedingssommen		-3.424.968	-2.296.359
Resultaat vergoedingssommen		17.207.066	4.403.352
Bedrijfsresultaat		7.985.624	-1.871.991
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		1.362	4.827
Rentelasten en soortgelijke kosten		-11.603	-12.752
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		7.975.383	-1.879.916
Vennootschapsbelasting	XI	-1.983.199	451.711
Resultaat deelnemingen		108.121	-108.470
Resultaat na belastingen		6.100.305	-1.536.675

2.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2017/2018

	2017/2018	2016/2017
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	7.985.624	-1.871.991
Aanpassingen voor:		
- Afschrijvingen vergoedingssommen	3.333.720	2.057.637
- Afschrijvingen materiële vaste activa	478.760	395.543
	<u>11.798.104</u>	<u>581.189</u>
Veranderingen in werkkapitaal:		
Voorraden	18.523	15.028
Handelsdebiteuren	-4.884.046	4.763.279
Handelscrediteuren	1.040.780	4.918
Overig werkkapitaal (excl. VpB)	1.231.587	-1.722.048
	<u>-2.593.156</u>	<u>3.061.177</u>
Toename uit bedrijfsactiviteiten	9.204.948	3.642.366
Financiële baten en lasten	-10.241	-7.925
Vennootschapsbelasting	120.354	481.411
Toename uit operationele activiteiten	9.315.061	4.115.852
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Immateriële vaste activa		
- Investerings in vergoedingssommen	-6.411.680	-1.282.293
- Desinvesteringen in vergoedingssommen	1.106.587	514.564
Materiële vaste activa		
- Investerings in materiële vaste activa	-811.764	-459.343
- Desinvesteringen in materiële vaste activa	589	0
Financiële vaste activa		
- (Des)Investerings in overige vorderingen	-7.866.729	-463.426
Afname uit investeringsactiviteiten	-13.982.997	-1.690.498

	2017/2018	2016/2017
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	€	€
Ontvangsten uit langlopende schulden	830.411	0
Aflossingen op langlopende schulden	0	-84.505
Toe- resp. afname uit financieringsactiviteiten	830.411	-84.505
Af- resp. toename geldmiddelen	-3.837.525	2.340.849
Mutatie geldmiddelen	€	€
Geldmiddelen per 1 juli	8.362.004	6.021.153
Af- resp. toename geldmiddelen	-3.837.525	2.340.849
Geldmiddelen per 30 juni	4.524.479	8.362.004

De geldmiddelen zijn vrij opneembaar.

2.4 Algemene toelichting

2.4.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De geformuleerde grondslagen hebben betrekking op de jaarrekening als geheel, dus zowel de vennootschappelijke als de geconsolideerde.

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

De jaarrekening is opgesteld in euro's.

De jaarrekening is op 1 oktober 2018 opgesteld onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van S.C. Heerenveen Holding B.V.

Doel en activiteiten

In de statuten zijn de activiteiten als volgt omschreven:

S.C. Heerenveen Holding B.V. heeft ten doel:

- a. het verwerven en behouden van de aandelen in het kapitaal van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid: S.C. Heerenveen B.V., statutair gevestigd te Heerenveen, ingeschreven in het handelsregister onder nummer: 01058956;
- b. het bevorderen en doen bevorderen van de voetbalsport in al zijn verschijningsvormen en in het bijzonder in de regio Heerenveen;
- c. het verrichten van commerciële- en financiële activiteiten welke op enige wijze verwant zijn aan het bovenstaande of daartoe bevorderlijk kunnen zijn;
- d. het (mede) oprichten van, het samenwerken met, het deelnemen in, het (mede) voeren van bestuur over, het houden van toezicht op en het overnemen en het financieren van andere ondernemingen, met name van die waarmee de vennootschap in een groep is verbonden, mits zulks in enigerlei betrekking staat tot hetgeen is omschreven onder a. en b.; betrokkenheid op één van de hiervoor bedoelde wijzen bij een andere Nederlandse of buitenlandse betaald voetbalorganisatie valt uitdrukkelijk buiten de doelstelling van de vennootschap.

Criteria voor de consolidatie

Aan het hoofd van de groep staat Stichting Sportclub Heerenveen.

In deze geconsolideerde jaarrekening zijn de financiële gegevens opgenomen van S.C. Heerenveen Holding B.V. en van de groepsmaatschappijen waarin S.C. Heerenveen

Holding B.V. direct of indirect meer dan de helft van het stemgerechtigde kapitaal houdt of waarin S.C. Heerenveen Holding B.V. op grond van aanvullende regelingen beschikt over de beslissende zeggenschap ter zake van de directie en het financiële beleid. De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie betrokken rechtspersonen en vennootschappen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties.

De opgenomen dochtermaatschappijen, allen gevestigd te Heerenveen, zijn:

- S.C. Heerenveen B.V. (deelname 100%)
- S.C. Heerenveen Vastgoed B.V. (deelname 100%)

Bij de vennootschappelijke jaarrekening wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid van art. 402 BW 2 Titel 9 tot het opstellen van een beknopte winst-en-verliesrekening.

Door de vennootschap zijn ten behoeve van de in de consolidatie betrokken dochtermaatschappijen aansprakelijkheidsstellingen afgegeven zoals bedoeld in art. 403 BW 2 Titel 9. De aansprakelijkheidsstellingen hebben betrekking op de volgende vennootschappen:

- S.C. Heerenveen B.V.
- S.C. Heerenveen Vastgoed B.V.

Boekjaar

Het statutaire boekjaar loopt van 1 juli tot en met 30 juni van enig jaar.

KNVB-licentie

De KNVB stelt als voorwaarde voor deelname aan de competitie en de overige door haar of onder haar verantwoordelijkheid georganiseerde wedstrijden, dat de licentie hiervoor wordt gehouden door de entiteit die deelnemer is, te weten S.C. Heerenveen B.V.

Derhalve is, op voorspraak van de KNVB, de licentie op 16 december 2011, om niet, overgedragen van Stichting Sportclub Heerenveen, als houder van de licentie, aan S.C. Heerenveen B.V.

De hiervoor benodigde juridische stukken zijn door de KNVB goedgekeurd.

Schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt de directie veronderstellingen en schattingen die invloed hebben op de waardering en de resultaatbepaling. Deze schattingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verwachtingen voor de toekomst waarvan wordt verondersteld dat deze een redelijke basis vormen in de gegeven omstandigheden.

Werkelijke resultaten kunnen afwijken van de gehanteerde schattingen.

De schattingen en daaraan ten grondslag liggende veronderstellingen worden in continuïteit geëvalueerd. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien indien deze alleen voor die periode gevolgen heeft. Indien de

herziening ook gevolgen heeft voor toekomstige perioden dan wordt deze opgenomen in de verslagperiode en toekomstige perioden.

De meest belangrijke schattingen hebben betrekking op de posten 'vergoedingssommen', 'belastinglatenties' en 'voorzieningen'. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting in de jaarrekening op de betreffende posten.

Afwijking van Besluit Modellen Jaarrekening BW2 Titel 9

De indeling van de resultatenrekening wijkt qua presentatie voor het 'resultaat vergoedingssommen' af van het Besluit Modellen Jaarrekening. De reden hiervoor is dat het inzicht in de samenstelling van het resultaat wordt verhoogd door het 'resultaat vergoedingssommen' afzonderlijk te presenteren. Hiermee wordt aangesloten bij de in de bedrijfstak gebruikelijke wijze van presenteren. Overigens heeft dit geen invloed op het vermogen of het resultaat.

Daarnaast wijkt de benaming van de jaarrekeningposten op onderdelen af van het Besluit Modellen Jaarrekening omdat het inzicht in het vermogen en resultaat hiermee wordt vergroot.

2.4.2 Waarderingsgrondslagen

Immateriële vaste activa

Logo, merknaam en portretrechten zijn om niet verkregen van Stichting Sportclub Heerenveen en zijn op nihil gewaardeerd.

Vergoedingssommen, tekengelden en bijkomende kosten betreffende spelerscontracten waarvoor een bindende overeenkomst is aangegaan, worden geactiveerd tot ten hoogste de aan derden gedane uitgaven verminderd met de afschrijvingen en indien van toepassing, met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen vinden lineair plaats over de looptijd van de arbeidsovereenkomsten. Bij een transfer van de speler worden de nog resterende boekwaarde van de geactiveerde vergoedingssommen, tekengelden en bijkomende kosten ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht en gesaldeerd met de eventuele verkoopopbrengst en overige bijkomende directe kosten en verantwoord onder het 'resultaat vergoedingssommen'.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing, met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Dit moment wordt bepaald op een halfjaar van het boekjaar. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Financiële vaste activa

Meerderheidsdeelnemingen waar invloed van betekenis kan worden uitgevoerd, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde-methode. Deelnemingen waar geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of, indien hiertoe aanleiding bestaat, een lagere waarde. Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele in staat voor de schulden van de betreffende deelneming wordt een voorziening gevormd ten laste van de vordering op deze deelneming en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de vennootschap ten behoeve van deze deelneming.

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarden die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds. De berekening van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen uit hoofde van verrekenbare verschillen en de beschikbare voorwaartse verliescompensatie worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee verliezen kunnen worden gecompenseerd en verrekenmogelijkheden kunnen worden benut.

Belastinglatenties worden gewaardeerd op nominale waarde.

Vorraden

De voorraden zijn tot en met boekjaar 2016/2017 gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs met toepassing van het fifo-stelsel, eventueel verminderd met een voorziening voor incourantheid. Met ingang van het boekjaar 2017/2018 worden de voorraden, zoals meer gebruikelijk in de branche, gewaardeerd tegen de gemiddelde inkoopprijs, eventueel verminderd met een voorziening voor incourantheid. De wijziging van de waarderinggrondslag heeft niet geleid tot een materieel andere waarde van de voorraadpositie per openingsbalans.

Overige activa en passiva

Voor zover in het bovenstaande niet anders is aangegeven, worden vorderingen en schulden eerst gewaardeerd op reële waarde en vervolgens op geamortiseerde kostprijs. Waardeveranderingen worden direct in het resultaat verwerkt. Hierbij wordt op vorderingen, indien dit noodzakelijk is, een voorziening in mindering gebracht.

2.4.3 Resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en andere lasten over het jaar, gewaardeerd tegen uitgaafprijzen.

De winsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin ze zijn gerealiseerd; de verliezen reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

De afschrijvingen op vaste activa zijn gebaseerd op de aanschaffingswaarde.

Opbrengsten en kosten

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenen

De bepalingen in RJ Richtlijn 271 worden door sc Heerenveen nageleefd.

sc Heerenveen kent een aantal pensioenregelingen.

Het gaat hierbij om de volgende regelingen:

- Pensioenregeling voor statutaire directieleden;
- Pensioenregeling voor contractspelers (Contractspelers Fonds KNVB), het CFK;
- Pensioenregeling voor trainers;
- Pensioenregeling voor overig personeel;

Deze regelingen zijn te kwalificeren als zogenaamde toegezegde bijdrageregelingen. Voor de toegezegde bijdrageregeling betaalt sc Heerenveen op verplichte, contractuele of vrijwillige basis, premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. Behalve de betaling van premies heeft sc Heerenveen geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregelingen. De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als vooruit betaalde bedragen indien dit tot een terug storting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen.

Belastingen

De belastingen naar de winst, de vennootschapsbelasting of VpB, zijn berekend uitgaande van het resultaat volgens de winst-en-verliesrekening, de voor dat jaar geldende belastingtarieven en rekening houdend met (semi-) permanente verschillen tussen het bedrijfseconomische resultaat en het fiscale resultaat. Aan de, binnen de fiscale eenheid opererende, dochtermaatschappijen wordt vennootschapsbelasting doorberekend op basis van het resultaat voor belastingen en het geldende tarief.

2.4.4 Toelichting op het geconsolideerde kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en het eventuele bankkrediet opgenomen

onder de kortlopende schulden. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de, op dat moment, geldende koers.

2.4.5 Financieel risicobeheer

Algemeen

Gezien de aard van de bedrijfsactiviteiten en de financieringsstructuur van S.C. Heerenveen Holding B.V. is er in beperkte mate sprake van risico's. Derhalve wordt in deze paragraaf volstaan met een beknopte toelichting.

Beheer van financiële risico's

De onderneming is in principe onderhevig aan de volgende risico's: kredietrisico, liquiditeitsrisico, valutarisico en renterisico.

Het beheer van financiële risico's wordt centraal uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de directie.

De directie bepaalt de uitgangspunten voor het algehele risicobeheer en stelt richtlijnen vast voor specifieke terreinen zoals kredietrisico, valutarisico, renterisico, en het beheer van liquiditeitsoverschotten en -tekorten.

Kredietrisico

S.C. Heerenveen Holding B.V. loopt voornamelijk kredietrisico als gevolg van te vorderen transfersommen. Door de hoogte van individuele transfersommen kunnen hier geconcentreerde risico's bij afzonderlijke debiteuren ontstaan.

Het kredietrisico wordt beheerst door middel van een kredietbeleid waarbij voor vorderingen uit hoofde van transfers zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van door de tegenpartij gestelde bankgaranties. Daarnaast hebben de licentiereglementen van de KNVB en UEFA een risico beperkende werking doordat betalingsachterstanden aan andere voetbalclubs, vanuit transfers, niet zijn toegestaan en kunnen leiden tot intrekking van de licentie.

Liquiditeitsoverschotten worden tegen marktconforme voorwaarden op creditgelden uitgezet bij de huisbankier (Rabobank Heerenveen-Zuidoost Friesland).

Liquiditeitsrisico

S.C. Heerenveen Holding B.V. streeft ernaar om flexibiliteit in de financiering te waarborgen door een voldoende groot deel van de geldmiddelen uit te zetten zonder beperkende voorwaarden aan de opeisbaarheid en het openhouden van een beschikbare kredietlijn. Hiertoe beoordeelt de directie periodiek de verwachte kasstromen. Het doel is te allen tijde voldoende liquiditeit ter beschikking te hebben om de liquiditeitsbehoefte in de eerst komende jaren zeker te stellen.

S.C. Heerenveen Holding B.V. maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten) en van hedge activiteiten.

Voor een nader inzicht in specifieke elementen van het liquiditeitsrisico zoals de looptijden van de financiële verplichtingen en de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen, wordt verwezen naar de geconsolideerde balans en de toelichting daarop.

Valutarisico

Valutarisico's vloeien voort uit transacties betreffende transfers van spelers die niet in de functionele valuta (euro) worden overeengekomen. De valutarisico's zijn gezien de omvang van de transacties in vreemde valuta niet significant en worden, zolang zij niet significant zijn, niet afgedekt.

Renterisico

Activa en passiva waarop de onderneming een renterisico loopt, betreffen de onder de financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen, contant gemaakte vorderingen en schulden uit hoofde van transfersommen met uitgestelde betaling, alsmede liquide middelen. Het renterisico is door de beperkte looptijd van de betreffende posten van geringe omvang. Om deze reden voert S.C. Heerenveen Holding B.V. geen actief risicobeheer ten aanzien van het renterisico.

2.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

I Immateriële vaste activa

De hoogte van de afschrijvingen, berekend over de overeengekomen vergoedingssommen, tekengelden en bijkomende kosten waarvoor een bindende overeenkomst is aangegaan, is afhankelijk van de looptijd van de arbeidsovereenkomst van spelers en varieert van 25% tot 100%. Het bedrag aan bijzondere waardevermindering per 30 juni 2018 bedraagt € 38.895,- en betreft één speler.

II Materiële vaste activa

De afschrijvingen worden berekend over de aanschafwaarde van het actief en zijn gebaseerd op de volgende percentages:

- III Bedrijfsgebouwen en terreinen: 5% - 10%
- IV Machines en installaties: 20%
- V Andere vaste bedrijfsmiddelen: 20%

Het bedrag aan vooruitbetaalde activa bedraagt € 495.162,-.

III Financiële vaste activa

Actieve latente vennootschapsbelasting (VpB)

Er vindt verliesverrekening plaats vanuit het verleden met de fiscale winst dit boekjaar.

Het verloop van de actieve latente VpB is als volgt te specificeren:

	2017/2018	2016/2017
	€	€
Stand per 1 juli	219.042	0
Naar verrekend verlies	-219.042	219.042
Stand per 30 juni	0	219.042

Andere deelnemingen

De andere deelnemingen zijn als volgt te specificeren:

	2017/2018	2016/2017
	€	€
Deelneming Sportstad Heerenveen B.V. (44,1%)	9.110.651	9.002.530
Deelneming Eredivisie N.V. [ENV] (<5%)	2.500	2.500
Deelneming Eredivisie C.V. [ECV] (<5%)	1	1
	9.113.152	9.005.031

Het eigen vermogen van Sportstad Heerenveen B.V. per 30 juni 2018 bedraagt: € 20.659.072,-.
Het resultaat deelneming voor boekjaar 2017/2018 bedraagt € 108.121,- (positief).

Overige vorderingen

Deze vorderingen hebben een looptijd van meer dan 1 jaar.

IV Vorderingen

Verbonden partijen

Stichting Sportclub Heerenveen, Sportstad Heerenveen B.V. en haar dochterondernemingen, alsmede partijen waar de commissarissen overwegende zeggenschap hebben, zijn als verbonden partijen aangemerkt.

De verbonden partijen zijn als volgt te specificeren:

	2017/2018	2016/2017
	€	€
Stichting Sportclub Heerenveen	0	0
Sportstad Heerenveen c.s.	985	65
Partijen vanuit raad van commissarissen	0	0
	985	65

De handelsdebiteuren en de overige vorderingen hebben een looptijd van minder dan 1 jaar. Van het saldo overige vorderingen is € 724.903,- aan te merken als transitoria.

V Eigen Vermogen

Voor een specificatie van het eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting op de vennootschappelijke balans.

VI Voorzieningen

Passieve latente vennootschapsbelasting (VpB)

De voorziening voor latente belastingen is gevormd voor het waarderingsverschil in de immateriële vaste activa tussen bedrijfseconomisch en fiscaal. De voorziening bedraagt 25% van het waarderingsverschil.

De looptijd van deze voorziening is meer dan 1 jaar, maar minder dan 5 jaar.

De passieve latente VpB is als volgt te specificeren:

	2017/2018	2016/2017
	€	€
Stand per 1 juli 2017	575.166	807.834
Toevoeging wegens fiscaal hoger waarderingsverschil	210.433	-232.668
Stand per 30 juni 2018	785.599	575.166

VII Langlopende schulden

Handelscrediteuren

De handelscrediteuren hebben een looptijd van meer dan 1 jaar maar minder dan 5 jaar. Hierover is geen rente verschuldigd.

Vooruitontvangen bedragen

Betreffen vooruitontvangen sponsorbijdragen voor de seizoenen 2019/2020 en volgende.

Overige schulden

De overige schulden hebben een looptijd van meer dan 1 jaar, maar minder dan 5 jaar.

VIII Kortlopende schulden

Verbonden partijen

Stichting Sportclub Heerenveen, Sportstad Heerenveen B.V. en haar dochterondernemingen, alsmede partijen waar de commissarissen overwegende zeggenschap hebben, zijn als verbonden partijen aangemerkt.

De verbonden partijen zijn als volgt te specificeren:

	2017/2018	2016/2017
	€	€
Stichting Sportclub Heerenveen	0	0
Sportstad Heerenveen c.s.	353.561	117.271
Partijen vanuit raad van commissarissen	0	0
	353.561	117.271

De handelscrediteuren en de overige kortlopende schulden hebben een looptijd van minder dan 1 jaar. Van het saldo overige kortlopende schulden is € 2.293.389,- aan te merken als transitoria.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Met spelers en intermediairs zijn voorwaardelijke afspraken gemaakt aangaande een beëindigingsvergoeding bij een tussentijdse ontbinding met wederzijds goedvinden. Met clubs zijn voorwaardelijke afspraken gemaakt aangaande een aandeel in toekomstige transfers.

Tevens zijn er voorwaardelijke afspraken gemaakt met spelers en clubs aangaande aanvullende transfersommen of premies bij een bepaald aantal gespeelde wedstrijden.

Een buitenlandse voetbalclub heeft op 25 juni 2018, middels een schrijven aan de FIFA, een claim ingediend voor opleidingsvergoeding van € 127.500,- voor een speler die in boekjaar 2017/2018 is overgeschreven naar sc Heerenveen. Op 18 juli 2018 is dit geformaliseerd via FIFA TMS en is sc Heerenveen op de hoogte gesteld door de FIFA met het verzoek om per omgaande dit bedrag aan deze buitenlandse voetbalclub over te maken of vóór 7 augustus 2018 bezwaar in te dienen. Op 6 augustus 2018 heeft sc Heerenveen bezwaar ingediend omdat sc Heerenveen van mening is dat geen opleidingsvergoeding is verschuldigd op grond van het feit dat dit niet expliciet is overeengekomen, hetgeen noodzakelijk is daar er wel een transfervergoeding is overeengekomen.

Op 15 augustus 2018 heeft de FIFA de zaak gesloten ten voordele van sc Heerenveen. De FIFA is namelijk van oordeel is dat sc Heerenveen geen opleidingsvergoeding is verschuldigd aan de buitenlandse club daar dit inderdaad niet expliciet is overeengekomen. De buitenlandse club heeft echter nog twee jaar de tijd om bij de FIFA bezwaar in te dienen tegen dit besluit of om een zaak in te dienen bij het Hof van Arbitrage voor Sport, het CAS (Court of Arbitration for Sport).

Per balansdatum bedragen de lopende leaseverplichtingen voor het bedrijfswagenpark en het bedrijfsfietsenpark circa € 1.165.000,-. Tot 1 juli 2019 bedraagt de leaseverplichting € 544.000,-. Er zijn geen verplichtingen langer dan 5 jaar aangegaan in dezen.

Op 18 juli 2017 zijn nieuwe afspraken gemaakt ten aanzien van de bestaande huurovereenkomst voor de huur van de LED-boardings tijdens thuiswedstrijden. Hiermee is de bestaande overeenkomst verlengd tot en met seizoen 2022/2023. De huurprijs per jaar is hiermee verlaagd en bedraagt gemiddeld € 131.667,- per jaar voor 25 thuiswedstrijden.

Met Sportstad Heerenveen B.V. is een gebruiksovereenkomst voor het gebruik van een warmtekrachtinstallatie gesloten voor de duur van 16 jaar. sc Heerenveen is met ingang van 1 januari 2010 jaarlijks voor de duur van 15 jaar een bedrag van € 7.500,- verschuldigd voor het gebruik van deze warmtekrachtinstallatie. Dit bedrag wordt jaarlijks verhoogd met een prijsindex.

De huurovereenkomst tussen S.C. Heerenveen B.V. (huurder) en Sportstad Heerenveen B.V. (verhuurder) voor de huur van het stadion zoals omschreven in de huurovereenkomst, is op 29 juni 2017 aangepast. Deze aanpassing behelst een verlenging van de duur met 10 jaar, na de oorspronkelijke einddatum, derhalve tot en met 31 december 2032. Na het verstrijken van deze periode kan de overeenkomst telkenmale voor een periode van 5 aaneensluitende jaren worden verlengd. Beëindiging van de huurovereenkomst vindt plaats tegen het einde van de huurperiode met inachtneming van een termijn van tenminste 12 maanden. Tussentijdse beëindiging van de huurovereenkomst door de huurder is niet mogelijk. Wel door de verhuurder, indien de huurder in staat van faillissement wordt verklaard of als aan huurder surseance van betaling wordt verleend.

De aanvangshuurprijs bedraagt € 2.258.772,-. Jaarlijks wordt de huur verhoogd met een prijsindex.

De kosten van onderhoud, als gevolg van het normale gebruik van het stadion, alsmede de kosten van onderhoud, herstel en vernieuwing van de tot het gehuurde behorende trappen, trap treden, rioleringen en technische installaties zijn voor rekening van de huurder. Jaarlijks onderhoud loopt via het resultaat en vernieuwingen en/of vervangingen worden alsdan geactiveerd en wordt er op afgeschreven.

Kosten voor ander 'groot onderhoud' zijn voor rekening van de verhuurder. Verdere detaillering hieromtrent is uitgewerkt in de vernieuwde huurovereenkomst.

In de vernieuwde huurovereenkomst is eveneens overgekomen dat voor de duur van de huurovereenkomst bepaalde gebouw gerelateerde leveringen en -diensten (servicekosten) door de huurder worden afgenomen van de verhuurder tegen marktconforme voorwaarden. En dat de huurder een sponsorpakket ter beschikking stelt tegen marktconforme voorwaarden.

Ten behoeve van de verhuurder zijn diverse zekerheden afgegeven door huurder, waaronder het storten van een waarborgsom ter grootte van twee maanden huur, welke reeds zijn betaald.

Tevens zijn S.C. Heerenveen Holding B.V. en S.C. Heerenveen Vastgoed B.V. hoofdelijk verbonden voor de correcte nakoming van alle verplichtingen van de huurder voor een bedrag van in totaal € 5.000.000,- tot 1 januari 2023 en voor een bedrag van in totaal € 2.500.000,- voor de periode van 1 januari 2023 tot 1 januari 2033.

Ter verzekering van haar borgtocht zal huurder tot 1 januari 2023 aan de verhuurder tijdelijk pandrecht, eerste in rang, verlenen op de door haar gehouden aandelen in het kapitaal van Sportstad Heerenveen B.V. Daarbij zal de verhuurder eerst tot uitwinning van dit pandrecht over gaan nadat de eerder genoemde waarborgsom volledig is aangesproken en, na verrekening met deze waarborgsom, een huurachterstand inclusief servicekosten van ten minste 6 maanden resteert. De aan de aandelen verbonden stemrechten verblijven bij

S.C. Heerenveen Vastgoed B.V.

Er bestaat een verplichting tot 30 juni 2020 voor de huur van trainingsvelden en parkeerterreinen van de Gemeente Heerenveen à € 52.905,- per jaar.

De vennootschap vormt met haar dochterondernemingen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting en de omzetbelasting. Op grond van de standaardvoorwaarden zijn de vennootschap en de met haar gevoegde dochtermaatschappijen ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting.

2.6 Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

IX Netto-omzet

De netto-omzet is met gemiddeld 10,5% gedaald ten opzichte van vorig jaar en is in Nederland gerealiseerd.

X Personeelskosten

De personeelskosten zijn als volgt te specificeren:

	2017/2018	2016/2017
	€	€
Salariskosten	9.049.481	8.692.320
Pensioenlasten	219.489	197.169
Sociale lasten	905.217	866.252
Overige kosten	1.413.621	1.427.029
Doorberekende personeelskosten	-188.239	-19.834
	11.399.569	11.162.936

Onder de 'overige bedrijfskosten' is € 256.200,- verantwoord in verband met afvloeiingsregelingen.

Werknemers S.C. Heerenveen Holding B.V. en haar dochterondernemingen

Het aantal werknemers bij sc Heerenveen bedroeg in 2017/2018 gemiddeld 127 (109,68 FTE) en in 2016/2017: 123 (107,82 FTE).

Bezoldiging commissarissen

Aan bezoldiging voor de commissarissen is € 40.000,- ten laste van het boekjaar gebracht.

Bezoldiging bestuur

Omdat een opgave kan worden herleid tot een enkele natuurlijke persoon is, overeenkomstig art. 2:383 lid 1 BW, geen opgave bezoldiging bestuur in de jaarrekening opgenomen.

XI Belastingen

Dit betreft last voor vennootschapsbelasting (VpB) en is opgebouwd uit de afloop van de actieve latentie VpB van € 219.042,-, een toevoeging aan de passieve latentie VpB van € 210.433,- en voor € 1.553.724,- uit te betalen VpB.

2.7 Vennootschappelijke balans per 30 juni 2018, na resultaatbestemming

		30-06-2018		30-06-2017	
Vaste activa	Ref.	€	€	€	€
Financiële vaste activa					
Deelnemingen in groepsmij'en	XII	22.805.563		16.715.905	
RC-verhoudingen groepsmij'en		8.739.404		8.739.404	
Actieve latentie VpB		0		219.042	
			31.544.967		25.674.351
Vorderingen					
Belastingen			0		120.353
Liquide middelen					
			0		0
Balanstotaal			31.544.967		25.794.704

		30-06-2018		30-06-2017	
	Ref.	€	€	€	€
Eigen vermogen	XIII				
Gestort en opgevraagd		45.379		45.379	
Agio		9.818.593		9.818.593	
Algemene reserve		<u>16.197.177</u>		<u>10.096.873</u>	
			26.061.149		19.960.845
Voorzieningen	VI				
Passieve latentie VpB			785.599		575.166
Kortlopende schulden	XIV				
RC-verhoudingen groepsmij'en		3.144.494		5.258.693	
Belastingen		<u>1.553.725</u>		<u>0</u>	
			4.698.219		5.258.693
Balanstotaal			<u>31.544.967</u>		<u>25.794.704</u>

2.8 Vennootschappelijke winst-en-verliesrekening over 2017/2018

	2017/2018	2016/2017
Ref.	€	€
Vennootschappelijk resultaat na belastingen	10.647	-18.268
Resultaat deelnemingen na belastingen	XV 6.089.658	-1.518.407
Resultaat na belastingen	6.100.305	-1.536.675

2.9 Toelichting op de vennootschappelijke balans

2.9.1 Algemeen

De grondslagen voor de waardering van de activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat zijn gelijk aan de waarderingsgrondslagen vermeld in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

XII Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Het verloop van de nettovermogenswaarde van de deelnemingen in groepsmaatschappijen luidt als volgt:

	€	€
Stand per 1 juli 2017		
S.C. Heerenveen B.V.	16.452.779	
S.C. Heerenveen Vastgoed B.V.	263.126	
		16.715.905
Resultaat deelnemingen 2017/2018:		
S.C. Heerenveen B.V.	5.981.537	
S.C. Heerenveen Vastgoed B.V.	108.121	
		6.089.658
Stand per 30 juni 2018		
S.C. Heerenveen B.V.	22.434.316	
S.C. Heerenveen Vastgoed B.V.	371.247	
Stand per 30 juni 2018		22.805.563

XIII Eigen vermogen

Gestort en opgevraagd kapitaal

Het gestort en opgevraagd kapitaal is als volgt te specificeren:

	€
Stand per 1 juli 2017	45.379
Mutaties	0
Stand per 30 juni 2018	45.379

Artikel 3 – Kapitaal/aandeel van de statuten van S.C. Heerenveen Holding B.V. van 6 februari 2017 luidt als volgt:

1. Het kapitaal van de vennootschap bestaat uit één gewoon aandeel, met een nominale waarde van vijfenveertigduizend driehonderd negenenzeventig euro (€ 45.379,-), genummerd 1.
2. De vennootschap kan geen aandeelbewijzen uitgeven.

Het geplaatste aandeel van de vennootschap wordt thans gehouden door Stichting Sportclub Heerenveen te Heerenveen.

Agio

Het agio is ontstaan door omzetting in kapitaal wegens inbreng van de onderneming van de Stichting Sportclub Heerenveen.

Het agio is als volgt te specificeren:

	€
Stand per 1 juli 2017	9.818.593
Mutaties	0
Stand per 30 juni 2018	9.818.593

Algemene reserve

De algemene reserve is als volgt te specificeren:

	2017/2018	2016/2017
	€	€
Stand per 1 juli	10.096.873	11.633.548
Toevoeging resp. onttrekking volgens voorstel resultaatbestemming	6.100.305	-1.536.675
Afronding	-1	0
Stand per 30 juni	16.197.177	10.096.873

XIV Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een looptijd van minder dan 1 jaar.

2.10 Toelichting op de vennootschappelijke winst-en-verliesrekening

XV Resultaat deelnemingen na belastingen

Het resultaat deelnemingen na belastingen is als volgt te specificeren:

	2017/2018
	€
Resultaat na belastingen S.C. Heerenveen B.V.	5.981.537
Resultaat na belastingen S.C. Heerenveen Vastgoed B.V.	108.121
	6.089.658

2.11 Voorstel resultaatbestemming

Het positieve resultaat na belastingen over het boekjaar 2017/2018 van € 6.100.305,- is toegevoegd aan de algemene reserve.

2.12 Gebeurtenissen na balansdatum

Transfer spelers sc Heerenveen

Op 8 augustus 2018 is de transferovereenkomst met FC St. Pauli e.V. getekend en is aan alle ontbindende voorwaarden voldaan voor de transfer van speler Henk Veerman.

De op deze transfer behaalde boekwinst is volledig verantwoord in boekjaar 2018/2019.

Vastgesteld in de algemene vergadering te Heerenveen d.d. 17 december 2018.

Opgesteld door de directie te Heerenveen d.d. 1 oktober 2018:

Was getekend

.....
L. Eisenga
(Algemeen Directeur)

Goedgekeurd door de raad van commissarissen te Heerenveen d.d. 1 oktober 2018:

Was getekend

.....
J. Jorritsma
(Voorzitter)

Was getekend

.....
G. Kremer

Was getekend

.....
H. Westerhof

3. Overige gegevens

3.1 Statutaire bepalingen omtrent boekjaar en jaarrekening; winst en uitkeringen

Overgenomen uit de statuten van s.c. Heerenveen Holding B.V. van 7 februari 2017:

Artikel 18 - Boekjaar

1. Het boekjaar van de vennootschap loopt van één juli tot en met dertig juni van het daaropvolgende kalenderjaar.

Artikel 19 - Jaarrekening

1. Jaarlijks binnen vijf maanden na afloop van het boekjaar wordt door het bestuur de jaarrekening opgemaakt, volgens normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd. Op grond van bijzondere omstandigheden kan deze termijn van vijf maanden door de algemene vergadering worden verlengd met een termijn van ten hoogste vijf maanden.
2. De jaarrekening wordt, tezamen met een door de raad van commissarissen daarover opgesteld preadvies, ter vaststelling aan de aandeelhouder voorgelegd in de algemene vergadering bedoeld in artikel 21 lid 1. De directie zendt de jaarrekening ook toe aan de ondernemingsraad. Indien de termijn voor het opmaken van de jaarrekening door de algemene vergadering is verlengd en de jaarrekening, doordat zij nog niet gereed is niet kan worden behandeld in de algemene vergadering in de vorige zin bedoeld, zal door het bestuur binnen twee maanden nadat de verlengde termijn voor het opmaken van de jaarrekening is verlopen een algemene vergadering moeten worden bijeengeroepen, in welke vergadering de jaarrekening zal worden behandeld.
3. Tegelijk met de jaarrekening legt het bestuur het bestuursverslag over aan de aandeelhouder en de raad van commissarissen en legt de raad van commissarissen een verslag omtrent het door hem gehouden toezicht over aan de aandeelhouder.
4. De vennootschap kan, en indien daartoe wettelijk verplicht, zal, aan een accountant opdracht verlenen tot onderzoek van de jaarrekening. Tot het verlenen van de opdracht is de algemene vergadering bevoegd. De accountant is gerechtigd tot inzage van alle boeken en bescheiden van de vennootschap waarvan de kennisneming voor een juiste vervulling van zijn taak nodig is, een en ander geheel ter zijner beoordeling. De kosten van zijn onderzoek komen ten laste van de vennootschap.
5. In de algemene vergadering waarin de jaarrekening wordt behandeld, brengt het bestuur verslag uit over de zaken binnen de vennootschap en over het door haar gevoerde bestuur over het afgelopen boekjaar. Tevens brengt de raad van commissarissen dan verslag uit over het door hem gehouden toezicht over het afgelopen boekjaar. De jaarrekening wordt door alle bestuurders als alle commissarissen ondertekend. Indien de handtekening van één of meer bestuurders of commissarissen ontbreekt, wordt de reden daarvan op de jaarrekening vermeld.

Vanaf de dag van oproeping tot de afloop van de vergadering waarin de jaarrekening wordt behandeld, ligt de jaarrekening ten kantore van de vennootschap voor de aandeelhouder ter inzage evenals het bestuursverslag en de in artikel 392 lid 1 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek genoemde bescheiden evenals de verklaring van de, in dit artikel bedoelde, accountant. Een afschrift van de jaarrekening wordt kosteloos aan hen verstrekt, evenals

-indien de jaarrekening wordt gewijzigd- een afschrift van de gewijzigde jaarrekening.

6. De vennootschap zal overgaan tot openbaarmaking van de jaarrekening binnen acht dagen na de vaststelling. Op het exemplaar moet de dag van vaststelling en goedkeuring zijn aangetekend.

Artikel 20 - Winstverdeling en uitkeringen

1. De algemene vergadering is bevoegd tot bestemming van de winst die door de vaststelling van de jaarrekening is bepaald en tot vaststelling van de uitkeringen. De bevoegdheid van de algemene vergadering tot vaststelling van de uitkeringen geldt zowel voor uitkeringen ten laste van nog niet gereserveerde winst als voor uitkeringen ten laste van enige reserve, en zowel voor uitkeringen ter gelegenheid van de vaststelling van de jaarrekening als voor tussentijdse uitkeringen, mits met inachtneming van het in de wet en dit artikel bepaalde.
2. De vennootschap kan echter aan de aandeelhouder en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover het eigen vermogen groter is dan de reserves die krachtens de wet en statuten moet worden aangehouden.

Artikel 21 - Jaarvergadering

1. Jaarlijks wordt ten minste één algemene vergadering gehouden, hierna ook te noemen: 'de Jaarvergadering', of ten minste eenmaal overeenkomstig artikel 23 besloten.
2. In de Jaarvergadering worden onder meer behandeld:
  - a. bespreking en vaststelling van de jaarrekening;
  - b. vaststelling van de winstneming;
  - c. kwijting en decharge van de directeuren voor het door hen (in het desbetreffende boekjaar) gevoerde beleid, voor zover van dat beleid uit de jaarrekening blijkt of dat beleid aan de algemene vergadering bekend is gemaakt;
  - d. kwijting en decharge van de commissarissen voor het in het betreffende jaar uitgeoefende toezicht;
  - e. bespreking van het bestuursverslag en bespreking van het verslag van de raad van commissarissen, als bedoeld in artikel 19 lid 3.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de Raad van Commissarissen en het bestuur van S.C. Heerenveen Holding B.V.

A. Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen jaarrekening over de periode 1 juli 2017 tot en met 30 juni 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 30 juni 2018 van S.C. Heerenveen Holding B.V. te Heerenveen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarrapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van S.C. Heerenveen Holding B.V. per 30 juni 2018 en van het resultaat over de periode 1 juli 2017 tot en met 30 juni 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 30 juni 2018;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over de periode 1 juli 2017 tot en met 30 juni 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van S.C. Heerenveen Holding B.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Lelystad, 1 oktober 2018

mth accountants & adviseurs b.v.

Was getekend

drs. H. Buch RA